

Lähetysseuran kehitysyhteistyö Kolumbiassa

Luterilaisen maailmanliiton ihmisoikeusohjelma

Kolumbia kuuluu virallisesti ylemmän keskitulon maihin, mutta samalla se on yksi maailman eriarvoisimpia maita: kansalaisten väliset tuloerot ovat valtavat ja maanomistus on keskittynyt harvojen käsiin. Kolumbian alkuperäiskansat ja afrokolumbialainen väestö ovat heikoimmassa asemassa, ja heidän asuttamansa maakunnat ovat maan köyhimpiä ja väkivaltaisimpia. Virallisten tilastojen mukaan Kolumbiassa on 87 alkuperäiskansaa (yhteensä noin 1,4 miljoonaa ihmistä), joista ainakin 35 kansaa on vaarassa kadota aseellisen konfliktin ja pakolaisuuden myötä. Afrokolumbialaisia on noin 4,3 miljoonaa; koko maan väestöstä heidän osuutensa on noin 14 %, mutta maan sisäisistä pakolaisista heidän osuutensa on yli puolet. Vesi ja sanitaatio, ruokaturva ja koulutus ovat kaikki huomattavasti kansallisen keskiarvon alapuolella: kansallisella tasolla perustarpeet jäävät täyttymättä keskimäärin 27 %:lla väestöstä, mutta alkuperäiskansojen kohdalla luku on 57 % ja afrokolumbialaisten kohdalla 66 %. Pahin tilanne on afrokolumbialaisten ja embera-kansan asuttamassa Chocón maakunnassa. Se on mineraaleiltaan yksi maan rikkaimpia alueita, johon kaivostoiminta keskittyy sekä laillista että laitonta tietä, mutta samalla se on ylivoimaisesti köyhin: noin 75 % Chocon väestöstä elää äärimmäisessä köyhyydessä.

Kolumbian hallitus ja Farc-sissijärjestö allekirjoittivat rauhansopimuksen v. 2016 joulukuussa. Valtion virallisesti rekisteröimiä konfliktin uhreja on noin 8 miljoonaa ja sisäisten pakolaisten määrä noin 7 miljoonaa. Väkivalta jatkuu rauhansopimuksesta huolimatta, sillä maan toinen sissijärjestö ELN ja puolisotilaalliset joukot jatkavat ja laajentavat toimintaansa Farcin entisille alueille.

Luterilaisen maailmanliiton Kolumbian maaohjelma pyrkii vastaamaan niihin kärsimyksiin ja haasteisiin, joita yli 50 vuotta kestänyt sisällissota, luonnonkatastrofit ja laitton kaivostoiminta ovat aiheuttaneet. Maaohjelma suojelee yhteisöjen maa- ja alueoikeuksia ja ihmisten toimeentulolähteitä sekä työskentelee yhteisölähtöisen rauhan aikaansaamiseksi ja katastrofiriskien vähentämiseksi Chocóssa ja Araucassa. Ohjelmaa toteutetaan sekä paikallisten kansalaisjärjestöjen kautta että suoraan.

Lähetysseuran tukeman työn piirissä on 5271 suoraa hyödynsaajaa, joista 3400 on alkuperäiskansoihin tai afrokolumbialaisiin kuuluvia henkilöitä ja 224 vastuunkantajia. Epäsuoria hyödynsaajia on 12.000.

Väkivallasta sovintoon

Hanke on osa Kolumbian yli 50-vuotisen sisällissodan jälkeistä rauhan ja sovinnon prosessia ja rauhansopimuksen toteuttamista. Hanke tukee entisten sissitaistelijoiden siviilielämään siirtymistä ja yhteisöjä, jonne entiset taistelijat asettuvat. Tavoitteena on, että kyläyhteisöjen ja entisten taistelijoiden asuttamat erityisalueet ovat turvallisempia ja pystyvät suojelemaan itseään ja että asukkaat ovat syventäneet tietojaan rauhansopimuksen sisällöstä ja vaikuttavat sen toteuttamiseen. Tavoitteena on myös, että alueen väestö on saanut oikeusapua ja psykososiaalista tukea sovinnon mahdollistamiseksi. Hanketta toteuttavan kumppanin temaattisia ja hallinnollisia tietoja ja valmiuksia pyritään vahvistamaan.

Hanketta toteuttaa Kolumbian evankelisluterilainen kirkko (IELCO).

Kolumbian pitkän aseellisen konfliktin jälkeen vuonna 2016 solmitun rauhansopimuksen toimeenpano on haastava tehtävä, johon haastettiin mukaan myös kansalaisyhteiskunta ja kirkolliset toimijat. Vaikka Farcin taistelijat luovuttivat aseensa, rauhansopimus ei lopettanut levottomuuksia ja väkivaltaa maassa, sillä mm. puolisotilaallisten joukkojen toiminta monilla alueilla on vilkasta, ihmisoikeuksien ja maa-oikeuksien puolustajien murhat edelleen yleisiä ja huumekauppa, jengit ja laitton kaivostoiminta jatkuvat. Entisten taistelijoiden normaalin siviilielämän aloittaminen on edennyt hitaasti ja epävarmasti.

IELCO:n toteuttama hanke toimii Antioquian maakunnassa neljällä alueella, joille on sijoitettu Farcin entisiä taistelijoita. Hankkeessa annetaan yhteisöpohjaista psykososiaalista tukea entisille taistelijoille sekä sodan ja väkivallan jaloissa eläneille kyläyhteisöjen jäsenille. Heitä tuetaan oikeuksiensa vaatimisessa ja toteuttamisessa, rauhansopimuksen sisällön tuntemisessa, itsesuojelumekanismien luomisessa ja käyttöönotossa ja Farcin entisten taistelijoiden yhteiskuntaan sopeuttamisen prosessissa.

Hankkeen piirissä on 4079 suoraa hyödynsaajaa, joista 404 on alkuperäisyhteisöjen jäseniä ja 119 vastuunkantajia. Epäsuoria hyödynsaajia on 9000.

Miinauhrien tuki Araucassa

Hankkeen tavoitteena on, että Araucan ja Chocón maakunnissa asuvat miinaonnettomuuksissa vammautuneet henkilöt saavat psykososiaalista tukea ja oikeusapua ja uusien onnettomuuksien määrä on vähentyy ennaltaehkäisevän koulutuksen ansiosta. Araucassa miinauhrien järjestö ASODIGPAZ on vahvistanut vaikuttamistyön osaamistaan ja osallistuu aktiivisesti oikeuksiensa ajamiseen. Hanketta toteuttaa Luterilaisen maailmanliiton Maailmanpalvelu-osasto.

Yli 50 vuotta kestänyt aseellinen konflikti päättyi Kolumbian hallituksen ja Farc-sissijärjestön väliseen rauhansopimukseen vuonna 2016. Väkivaltalta varsinkin ihmisoikeuspuolustajia ja kylänjohtajia kohtaan jatkuu kuitenkin edelleen, ja puolisoitilaalliset joukot ja muut aseelliset ryhmät valtaavat Farcin luovuttamia alueita. Valtion virallisesti rekisteröimiä konfliktin uhreja on noin 8 miljoonaa, joista maan sisäisiä pakolaisia noin 7 miljoonaa.

Kolumbia on maailman toiseksi raskaimmin miinoitetuin maa. Noin 11 000 kolumbialaista on kuollut tai loukkaantunut miinaonnettomuuksissa vuodesta 1990, heistä noin 1100 lasta. Kolumbian maakunnista Araucassa on toiseksi eniten miinauhreja: lähes kaikki onnettomuudet tapahtuvat maaseudulla ja suurin osa uhreista on vammautunut pysyvästi. Monet vammautuneiden perheistä ovat joutuneet sisäiseen pakolaisuuteen, ja koska suuri osa on miehiä, naisten vastuulle jää perheen elatuksen, korvausten ja terveydenhoitopalvelujen etsiminen. Vammautuneilla on myös paljon psykologisia ongelmia.

Valtio ei ole käytännössä järjestänyt miinauhreille sitä tukea ja apua, jota he tarvitsevat pystyäkseen auttamaan itse itseään. Miinauhrien tukihankkeella parannetaan Araucan maakunnassa tapahtuneiden miina- ja räjähddeonnettomuuksissa vammautuneiden henkilöiden elämää antamalla heille psykososiaalista tukea, oikeusapua ja tukemalla ja kouluttamalla heidän omaa ASODIGPAZ-etujärjestöään vaikuttamistyöhön. Lisäksi annetaan miinaonnettomuuksien ennaltaehkäisyyn tähtäävää koulutusta kyläyhteisöjen jäsenille.

Vuonna 2020 toimintaa laajennettiin myös Chocón maakuntaan, alkuperäiskansojen ja afrokolumbialaisten asuttamalle, pahoin konfliktista kärsineelle alueelle, jossa miinaongelma on vakava ja palvelut puuttuvat. Chocón räjähddeonnettomuuksissa vammautuneiden henkilöiden tarve psykososiaaliseen ja juridiseen tukeen on suuri, ja tietoisuuden lisääminen ja koulutus uusien onnettomuuksien ehkäisemiseksi valtavan tärkeää.

Hankkeen piirissä on 1604 suoraa hyödynsaajaa, joista 120 on alkuperäisyhteisöjen jäseniä ja 45 vastuunkantajia. Epäsuoria hyödynsaajia on 3000.